

NOTA

“Justitieplan 2.0”: een update van Geens’ hinkstapsprong in de beleidsnota Justitie van 10 november 2015

In zijn jaarlijkse beleidsnota geeft de minister van Justitie een overzicht van wat hij in het eerste jaar van de legislatuur heeft verwezenlijkt en wat zijn ambities zijn voor de komende jaren. De uitvoering van zijn Justitieplan staat hier centraal, maar daarnaast hoopt de minister ook de basiswetboeken grondig te hervormen.

De studiedienst lijst hieronder de belangrijkste aspecten van de beleidsnota voor u op.

Inhoud

1. Voorwoord.....	2
2. Rechterlijke organisatie.....	3
3. Gerechtelijk recht	4
4. Toegang tot justitie en juridische tweedelijnsbijstand	6
5. Strafrecht en strafprocesrecht.....	6
6. Burgerlijk recht.....	9
7. Economisch recht	13

1. Voorwoord

Justitieplan 2.0. - Hoe ver staan we? Waar gaan we naar toe? De OVB geeft u een halfjaarlijkse stand van zaken en informeert u wat er ons nog te wachten staat.

Waarde Confraters,

In *OrdeExpress* nr. 20 van 19/11 werd u reeds op de hoogte gebracht van de eerste potpourriwet waarbij de studiedienst u een volledig [wetgevingsdossier](#) bezorgde. Deze eerste potpourriwet was slechts een eerste stap in de uitvoering van het volledige justitieplan van de minister van Justitie Geens.

Vandaag is de studiedienst op een al even verbeterde wijze bezig de tweede en derde potpourriwetten met een kritische blik van constructieve commentaar en opmerkingen te voorzien, waarbij we ondertussen natuurlijk oog houden op de vele andere wetgevende initiatieven en ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld de maatregelen rond terrorisme.

U mag van beide potpourriwetten ten gepaste tijde opnieuw een wetgevingsdossier verwachten maar voor wie echt niet kan wachten, raad ik de lectuur aan van het OVB [standpunt potpourri 2](#) dat ondertussen gevolgd werd door verschillende voorstellen tot amendement van de OVB waarvan er verschillende opgepikt werden door de politieke partijen.

Wij willen u alvast een omstandig overzicht geven van wat er deze legislatuur op het vlak van justitie reeds gebeurde en wat er ons nog te wachten staat. Als het ware een justitieplan 2.0. Zo bent u terug volledig mee en op de hoogte.

Het spreekt voor zich dat de OVB en haar studiedienst alles nauwgezet verder zal opvolgen, becommentariëren of interveniëren daar waar nodig.

Met vriendelijke groeten,

Dirk Chabot
Bestuurder studiedienst en collectieve belangen

2. Rechterlijke organisatie

De minister belooft de **hervorming van het gerechtelijk landschap** voort te zetten, bij te sturen en te voltooien. Concreet gaat het om drie grote luiken:

- I. de schaalvergroting van de arrondissementen,
- II. de mobiliteit van de magistratuur en het gerechtspersoneel,
- III. de bestuurlijke autonomie van de hoven en rechtbanken en het openbaar ministerie.

De **bestuurlijke autonomie van de hoven en rechtbanken en het openbaar ministerie** zal verder worden uitgewerkt in tal van maatregelen van de vierde potpourri-wet:

- De minister denkt aan een beter aangepaste beheersstructuur voor het *Hof van Cassatie* naar analogie met het Grondwettelijk Hof en het Rekenhof, waaraan een dotatie zal worden toegekend.

- Om de praktische problemen en schaalnadelen van een volledige splitsing van de centrale beheersbevoegdheden en ondersteunende diensten te ondervangen, zal een *Dienstencentrum van de rechterlijke orde (DCRO)* worden opgericht. Dit DCRO zal geheel of gedeeltelijk belast zijn met het beheer inzake IT, gebouwen en infrastructuur en personeel.

- Het *College van de hoven en rechtbanken* en het *College van het openbaar ministerie* blijven verantwoordelijk voor het beheer van hun respectieve organisaties. De reeds voorziene steundiensten bij de colleges zullen worden omgevormd tot beheersdiensten.

- Op het vlak van *personeelsbeleid* voorziet de minister een doorgedreven pooling van de staf, waarbij hij vooral wil inzetten op verticale pooling top-down. Nadat de achterstand in bepaalde rechtsgebieden zal weggewerkt zijn, wil hij de vrijgekomen capaciteit bij de appelrechters bovenal aanwenden in eerste aanleg. Hij hoopt daarbij op een vermindering van de doorlooptijd in eerste aanleg en een verbetering van de kwaliteit van de rechtspraak, wat op zijn beurt zou moeten leiden tot minder hogere beroepen.

- Naar *financieringsmodel* wil de minister komen tot een nieuw kader dat voldoende stabiliteit biedt, maar tegelijk garanties en stimuli bevat voor een performanter beheer.

1/ Eerst wordt de globale geconsolideerde enveloppe voor het beheer van de rechterlijke orde vastgesteld.

2/ Van die enveloppe wordt een voorafname gedaan voor de financiering van het DCRO.

3/ Het overblijvend saldo wordt van rechtswege omgeslagen over het College van de hoven en rechtbanken en het College van het openbaar ministerie.

4/ Elk college neemt uit de hem toegewezen enveloppe de middelen vooraf voor zijn eigen werking, voor de werking van zijn beheersdienst. Het College van het openbaar ministerie neemt daarenboven nog bijkomend de middelen vooraf voor de werking van het Federaal Parket en het COIV.

5/ Het daarna overblijvend saldo wordt vervolgens door elk college omgeslagen over de ressorten dan wel het type rechtscollege, parket of auditoraat. Het aandeel van elk ressort zal worden berekend aan de hand van een wettelijk allocatiemodel, dat enerzijds een vaste basistoelage zal toekennen voor elke entiteit en anderzijds een variabel deel op grond van de werkelijke input en output. Het allocatiemodel zal steunen op landelijke behoefteringen en werklastmetingen op basis van nationale normtijden, maar evenzeer toelaten om eigen accenten te leggen.

De **informatisering van justitie** zal consequent worden uitgerold. Voor alle informaticaprojecten zal de nodige wettelijke basis worden gecreëerd. Het gaat onder meer om:

- het *elektronisch betekeningsplatform* (zal de digitale betekeningsdossiers bevatten en de mogelijkheid creëren om elektronisch te betekenen - wettelijke basis in de derde potpourri-wet)
- de *e-Box* (horizontale elektronische communicatie tussen justitie en actoren - wettelijke basis in de eerste potpourri-wet)
- *e-Deposit* (waardoor advocaten conclusies op elektronische wijze rechtstreeks in het dossier van de griffie zullen kunnen neerleggen - wettelijke basis in de eerste potpourri-wet)
- de informatisering van de *collectieve schuldenregeling*
- de informatisering van de *insolvabiliteitsprocedures*
- de knipperlichtendatabank voor het *handelsonderzoek*
- het platform voor de aansturing van de nieuwe *burgerlijke procedure*
- het *e-Payment*-platform (moet advocaten toelaten om digitaal betalingen aan justitie af te handelen)
- platform met alle *rechtspersoneninformatie*.

Voorts wil de minister de bevoegdheden, samenstelling en werking van de **Hoge Raad voor de Justitie** onderzoeken en desgevallend hervormen en beoogt hij verder uitvoering te geven aan de **Zesde Staatshervorming**, onder meer met betrekking tot de justitiehuisen, de betoelaging van alternatieve gerechtelijke maatregelen en de uitvoering van de Bijzondere Financieringswet.

Daarnaast kondigt de minister aan dat zijn **Masterplan voor de gerechtsgebouwen** een grondige rationalisatie zal inhouden van de gerechtsgebouwen, wat op termijn zal leiden tot een vermindering van het aantal zittingsplaatsen, een meer gedecentraliseerd gebouwenbeheer en ook de veiligheid van de infrastructuur zou moeten verbeteren. Echt concreet wordt hij daar evenwel nog niet, behalve voor de vrederechten, waar hij drie fases voorziet:

- In fase 1 zullen de kantons met twee of drie zetels worden gecentraliseerd naar één zetel. Er zal evenwel steeds de mogelijkheid blijven bestaan om “*sous l'arbre*” zittingen te houden.
- In fase 2 zullen de stedelijke kantons volgen.
- In fase 3 zal de kaart van de gerechtelijke kantons worden hertekend.

Tot slot wil de minister een globaal beleid rond de **opslag van overtuigingsstukken** ontwikkelen en zal hij een nieuwe omzendbrief over het **archiefbeheer** uitsturen.

3. Gerechtelijk recht

De burgerlijke rechtspleging zal verder grondig worden hervormd met als doel de burgerlijke **procedures voor de hoven en rechtbanken efficiënter, minder omslachtig en sneller te laten verlopen**. De klemtoon ligt op een kwalitatieve en betaalbare rechtspraak binnen het jaar na de instelling van de vordering. In dit opzicht niets nieuws onder de zon in vergelijking met de vorige beleidsnota.

De maatregelen uit de eerste potpourri-wet zullen worden aangevuld met een afname van het aantal procedures voor de vrederechter en familierechtbank.

Verder zal ook **de informatisering van Justitie** worden uitgebouwd:

- Enerzijds wordt de “ingereedheidbrenging” van een zaak, dit is de fase van uitwisseling van conclusies tussen advocaten voorafgaand aan de pleitzitting, aanzienlijk verbeterd en vereenvoudigd. De tussenkomst van de rechter in de administratieve aspecten van deze fase wordt zoveel mogelijk beperkt, teneinde hem toe te laten aandacht aan bemiddeling tussen partijen te besteden.
- Anderzijds zal de behandeling en berechting van een zaak zoveel als mogelijk met informaticatoepassingen worden ondersteund.

In het kader van de **rationalisering van het procesrecht** wordt verder verwezen naar een **pilootproject bij de rechtbanken van koophandel**. Dit pilootproject komt neer op het volgende:

- Verlenging van de dagvaardingstermijn.
- Dagvaarding van de eiser moet voortaan ook zijn middelen, het bewijs dat hij aanvoert, het hem eventueel bekende verweer van de tegenpartij(en) en zijn antwoord daarop, alsook al zijn stukken omvatten.
- Aan de verweerder(s) wordt één maand gegeven om hierop te antwoorden. Dat antwoord omvat alle argumenten, over zowel de procedure als de grond van de zaak, het bewijs dat wordt aangevoerd en eveneens alle stukken.
- Verschillende mogelijkheden inleidingszitting: verstekvonnis, eventuele onmiddellijke afhandeling van dringende aspecten van de zaak, een verzoeningspoging, (nieuwe) onderhandelingen of een bemiddelingsprocedure.
- Bij gebrek aan voorgaande: partijen wordt gevraagd de ingereedheidbrenging af te ronden aan de hand van een wettelijke conclusiekalender die onafhankelijk is van de timing van de pleitzitting, zoals dit vandaag reeds het geval is voor de Raad van State en het Grondwettelijk Hof. De rechter kan de conclusiekalender wel aanpassen, gelet op mogelijke bijzondere omstandigheden.
- Na afloop van de conclusieronde beslist de rechtbank of extra informatie nodig is en of er een terechtzitting moet plaatsvinden.
- Indien geen van de partijen aandringt op een terechtzitting, wordt de zaak, in voorkomend geval na het bekomen van de bijkomende toelichtingen, door de rechtbank in beraad genomen en gevonnist. De rechtbank wordt gevraagd haar vonnis, voor zover als mogelijk, te beperken tot wat het de partijen mogelijk maakt onderling een schikking te vinden over de niet-beslechte geschilpunten.

De ratio van deze nadruk op de **eerste aanleg** is erin gelegen dat partijen hem niet verwaarlozen. In deze lijn wordt het **hoger beroep** dan ook in twee fases georganiseerd:

- In een eerste fase wordt nog alleen nagegaan of de eerste rechter geen rechtsregels (over de procedure zowel als ten gronde) heeft geschonden (zoals een cassatieberoep).

- Alleen als dat het geval blijkt kan het Hof van Beroep, in een tweede fase, kennis nemen van de zaak zelf en dus ook de feiten opnieuw beoordelen.

Na evaluatie en eventuele bijsturing van dit project wordt het uitgebreid naar de andere rechtbanken en hoven.

Ook de piste van de **alternatieve geschillenbeslechting** zal verder worden bewandeld:

- Zo zal bemiddeling verder worden gestimuleerd, ook in de tweedelijnsbijstand. Begin volgend jaar zal een wetsontwerp aan de regering worden voorgelegd met een aantal maatregelen die de bemiddeling beogen te stimuleren.
- Het systeem en de praktijk van minnelijke schikkingen zal worden geëvalueerd met het oog op een betere informatieverstrekking naar de partijen en een implementatie van de goede praktijken in alle hoven en rechtbanken.
- Arbitrage kan op een efficiënte, discrete, kwaliteitsvolle en snelle manier leiden tot de oplossing van een conflict onder leiding van een gespecialiseerde arbiter en daarmee tegelijk ook de werklast van de hoven en rechtbanken verminderen.

4. Toegang tot justitie en juridische tweedelijnsbijstand

De minister zal het systeem van de tweedelijnsbijstand hervormen en moderniseren zodat we het duurzaam kunnen garanderen voor wie er daadwerkelijk recht op heeft.

Het is noodzakelijk om een duurzame herfinanciering van het systeem te verwezenlijken, die van aard is om zowel de vergoeding van de advocaten te garanderen (onverminderd de draagbaarheid van de kosten en de kwaliteit van de geleverde diensten, alsook de nood om de controles te verbeteren). In het komende jaar wordt een wetsontwerp neergelegd conform de krachtlijnen van het regeerakkoord.

Naast de juridische tweedelijnsbijstand zal ook werk worden gemaakt van een breder toegankelijke rechtsbijstandsverzekering. Deze zal worden gepromoot.

5. Strafrecht en strafprocesrecht

De minister van Justitie streeft naar een zuiniger strafrecht en een eenvoudigere, efficiëntere strafprocedure en strafuitvoering, zonder evenwel de rechten van verdediging en die van het slachtoffer uit het oog te verliezen.

Hij verliest hierbij de Europese vereisten niet uit het oog en wil op korte termijn de Europese richtlijnen die de rechten van verdediging (o.a. de Salduz-richtlijn) én van slachtoffers (o.a. de Slachtofferrichtlijn, die hier werd besproken) in de strafprocedure verstevigen omzetten, alsook de EU-richtlijn inzake het Europees Beschermingsbevel, het Kaderbesluit inzake de uitvoering van alternatieven voor voorlopige hechtenis en verschillende verdragen/richtlijnen inzake specifieke topics (mensenhandel,...).

De minister wil die grote hervorming vooreerst bereiken door een totale hervorming van het Strafwetboek en Wetboek van Strafvordering. Deskundigen zijn volop bezig met de herschrijving van de basisprincipes van het **Strafwetboek**, waarin er meer ruimte wordt voorzien voor nieuwe

alternatieve straffen (gevangenis als ultimum remedium). Tevens zal er aan de hand van een reeds ontwikkeld taxatie-instrument worden bekeken of bepaalde misdrijven niet gedepenaliseerd kunnen worden en worden de strafmaten herbekeken.

Daarnaast zijn andere deskundigen bezig met de krachtlijnen van een **nieuw Wetboek van Strafvordering** op te stellen. Hierin staat vooral het wegwerken van “mogelijks niet-gerechtvaardigde verschillen” tussen opsporings- en gerechtelijk onderzoek centraal op het vlak van de participatie van partijen in het vooronderzoek en/of behandeling ten gronde centraal. Daarnaast moeten er ook belangrijke knopen worden doorgehakt met betrekking tot de gevolgen van procedurefouten en de ‘*una via*’- behandeling van gemengde inbreuken.

Andere wetsontwerpen moeten zijn hervormingsdroom helpen verwezenlijken.

Dit geldt in de eerste plaats van het **tweede potpourri-wetsontwerp**, dat vorige week in de Commissie Justitie in eerste lezing werd goedgekeurd. Deze tekst bevat een hele reeks “punctuele wijzigingen” van het straf(proces)recht om het straf(proces)recht op korte termijn al efficiënter en zuiniger te maken. De OVB is evenwel van oordeel - naast enkele andere fundamentele bezwaren - dat deze wijzigingen al dermate ingrijpend zijn dat ze een voorafname inhouden van die totale hervorming van de wetboek en hieronder opgesomde wetten, zonder oog te hebben voor het evenwicht der belangen in het strafproces.

Daarnaast verklaart de minister dat er nog andere hervormingen in de pijplijn zitten:

- De minister streeft naar een update van het instrumentarium van politie en veiligheidsdiensten. Zo zal er een wettelijke regeling inzake spijtoptanten en anonimiteit van politiespeurders komen en zal de politie meer gebruik kunnen maken van in beslag genomen/verbeurdverklaarde goederen (ICT, voertuigen,...).
- Specifiek wat de strijd tegen **terrorisme** betreft, wil de minister - in nauwe samenwerking met de minister van Binnenlandse Zaken - het wetgevend kader *up to date* houden. Hiervoor is een gestructureerde samenwerking en informatie-uitwisseling tussen het OCAD, de inlichtingen- en veiligheidsdiensten, de politie en het Openbaar Ministerie noodzakelijk. De omzendbrief *foreign terrorist fighters* werd hiervoor deze zomer al geactualiseerd en deze zal zo snel mogelijk operationeel moeten zijn. Ook wat de preventie van radicalisering betreft, zal er - in overleg met de deelstaten - kort op de bal moeten worden gespeeld (ook in de gevangenissen).

***Update:** De beleidsnota werd opgesteld voor de aanslagen in Parijs en de aanhoudende terreurdreiging in België. De regering kondigde de voorbije week een reeks nieuwe maatregelen aan, die verder zullen worden uitgewerkt in een bijzondere parlementaire commissie. Onder meer de verlenging van de arrestatietermijn tot 72 uur en de elektronische opvolging van geradicaliseerde jongeren roepen hier a priori al heel wat vragen op. De OVB zal deze initiatieven nauw in het oog houden: de rechten van verdediging en de grondrechten van burgers moeten het fundament blijven in onze democratische rechtstaat.*

- Tegen eind 2015 zal een wetsontwerp worden voorbereid om de **BIM-wet** te verbeteren en enkele (niet nader gespecificeerde) praktische problemen inzake de werking van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten beter te regelen. Ook de **BOM-wet**, die volgens deskundigen niet meer voldoet aan de noden van het strafrechtelijk onderzoek, zal

worden herzien, in het bijzonder met betrekking tot telecommunicatie en het internet. De BOM-wet zal worden aangepast aan de technologische ontwikkelingen, zonder het evenwicht met de rechten van verdachten te verstoren.

- De minister deelt mee dat er thans een wetsontwerp ter advies naar de Raad van State is verzonden om de vernietiging van de **dataretentiewet** te herstellen. Het wetsontwerp blijft uitgaan van de verplichte bewaring van telecommunicatiegegevens maar voorziet nu in betere garanties om het recht op privacy te waarborgen (o.m. striktere regels toegang tot gegevens, afhankelijk van ernst misdrijf; bijzondere bescherming data advocaat).
- De beleidsnota maakt melding van het **elektronisch strafdossier**, wat een inzage op afstand mogelijk zal maken.
- Een wetsontwerp tot herziening van het Sociaal Strafwetboek.
- Een uitbreiding van de bemiddeling in strafzaken, aangepast aan de nieuwe bevoegdheidsverdeling na de Zesde Staatshervorming.
- Een uitbreiding van de steun aan slachtoffers via het Slachtofferfonds.
- Er komt volgend jaar een globale hervorming van de voorlopige hechtenis, waarbij het uitzonderlijk karakter van deze vrijheidsberovende maatregel beter tot uiting komt en waarbij er wordt gewerkt met bepaalde maximumtermijnen.
- De minister wil vanaf 2016 alle straffen laten uitvoeren door de strafuitvoeringsrechter of -rechtbank. Hij wil de **strafuitvoering** volledig hervormen. Er zal volop worden ingespeeld op resocialiserende strafuitvoeringsmodaliteiten, tenzij de bescherming van de maatschappij of van slachtoffers hierdoor in gedrang komen. Voor sommige zware misdrijven zal er echter een beveiligingsperiode mogelijk zijn waarin de veroordeelde niet in aanmerking komt voor strafuitvoeringsmodaliteiten.
- Ook wat de niet-vrijheidsberovende straffen betreft, streeft de minister naar een volledige uitvoering: hij plant een optimalisering van de uitvoering van verbeurdverklaringen en de werking van het COIV en een efficiëntere inning van geldboeten, o.a. door de invoering van een 'betalingsbevel'.
- De minister wil verder werk maken van het verzekeren van een menswaardig verblijf in de gevangenissen. Hij wil daarvoor in 2016 de basiswet gevangeniswezen van 12 januari 2005 (eindelijk) volledig in werking laten treden en op sommige vlakken aanpassen, o.m. met betrekking tot de toezichtsmechanismen, detentieplanning (arbeid en vorming) en gezondheidszorg.
- De minister wil in 2016 ook starten met de uitvoering van het Masterplan III, dat hij nu aan het voorbereiden is. Hij wil de bestaande gevangenissen renoveren en moderniseren (cfr. telefoon en internet op de cel) en nieuwe gevangenissen in Dendermonde en Haren bouwen. In het masterplan zou veel aandacht worden besteed aan "differentiatie, efficiëntere re-integratie, specifieke doelgroepen, geïnterneerden en beperktere vormen van detentie". De minister wil "open plaatsen" in de bestaande inrichtingen creëren en starten met een proefproject rond detentiehuisen.

- “2016 wordt ook een zeer belangrijk jaar voor de internering”, aldus de minister. In een derde potpourri-wetsontwerp (die momenteel ter advies voorligt bij de Raad van State) zal de wet van 5 mei 2014 op verschillende vlakken worden ‘gerepareerd’. Daarna zullen de Kamers voor de Bescherming van de Maatschappij, een bijzondere kamer van de strafuitvoeringsrechtbank, de taken van de huidige Commissies voor de Bescherming van de Maatschappij moeten overnemen. Daarnaast zal er worden gestreefd naar een correct en gediversifieerd zorgaanbod voor geïnterneerden. Een nieuw Forensisch Psychiatrisch Centrum in Antwerpen, een zorgenheid voor langdurig verblijf voor high risk geïnterneerden, voor vrouwelijke geïnterneerden en voor geïnterneerden met een mentale beperking of een niet-aangeboren hersenletsel zullen dit moeten concretiseren.

6. Burgerlijk recht

De minister streeft naar een grondige hervorming van het Burgerlijk Wetboek, nu belangrijke delen verouderd zijn of onoverzichtelijk zijn geworden. De minister richtte hiervoor verschillende werkgroepen van experts op.

Zo maakt de OVB onder meer deel uit van de werkgroep over de ***hervorming van het huwelijksvermogensrecht en erfrecht***. De minister wil deze rechtsdomeinen aanpassen aan de veranderde samenleving en rekening houden met de fundamentele rechten. Daarom tracht hij een nieuw evenwicht te vinden tussen de familiale solidariteit en de beschikkingsvrijheid van het individu. Zo zal men in de toekomst meer keuzevrijheid hebben om te bepalen aan wie een erfenis toekomt (vb. verhoging beschikbaar deel). Daarnaast wil de minister een duidelijk kader creëren met betrekking tot de patrimoniale rechten en plichten van de wettelijk en feitelijk samenwonenden. Hierbij gaat bijzondere aandacht uit naar een goede informatieverstrekking en het evenwicht tussen de rechten en plichten van samenwonenden (o.a. de vraag naar de creatie van een zgn. ‘gemeenschappelijke sokkel’ voor alle samenwonenden). Bovendien wil de minister bijzondere aandacht besteden aan het erfrecht van gehandicapte personen en de beschikkingsvrijheid van ouders ten aanzien van hun gehandicapt kind uitbreiden. Tot slot wil hij deze hervorming conformeren aan de Europese erfrechtverordening van 17 augustus 2015. Voortaan zal de verklaring van aanvaarding onder voorrecht van boedelbeschrijving en de verwerping van de nalatenschap uitsluitend voor de notaris zal kunnen gebeuren en niet langer op de griffie van de rechtbank van de plaats waar de nalatenschap openvalt. De werklast van de griffies zal hierdoor aanzienlijk verminderen. Notarissen zouden voortaan bovendien sneller een nalatenschap moeten kunnen afhandelen.

Hoe? De expertenwerkgroep - waarvan de OVB deel uitmaakt - buigt zich momenteel over de hervorming van het erfrecht. Nadien volgt de hervorming van het huwelijksvermogensrecht. Deze werkgroep zal begin 2016 landen met een wetsontwerp dat aan de regering en vervolgens aan het parlement zal worden voorgelegd.

- De OVB trad hierover al herhaaldelijk in overleg met Avocats.be en het Comité voor Studie en Wetgeving van het notariaat.
- De OVB werkt momenteel een standpunt uit over de ontwerp teksten over het erfrecht.

Daarnaast wil de minister het *personen- en familierecht moderniseren* onder meer op volgende vlakken:

- De minister wil een *juridisch statuut* uitwerken voor *pleegouders*. Daarbij wil hij rekening houden met de primaire opvoedingsverantwoordelijkheid van de ouders (art. 18.1 IVRK), de rol van de pleegouders in het leven van het kind en de verschillende vormen van pleegzorg in de gemeenschappen (bv. in Vlaanderen: perspectiefzoekende en perspectiefbiedende pleegzorg).

Hoe? Er werden reeds hoorzittingen gehouden over de ingediende wetsvoorstellen. Ook werd het advies van de gemeenschappen ingewonnen. Op basis van al deze informatie kan het debat opnieuw opgestart worden.

- De OVB heeft haar standpunt reeds overgemaakt en mondeling toegelicht tijdens de hoorzitting op 29 april 2015 in de Kamercommissie justitie. Bovendien heeft de Orde duidelijk te kennen gegeven dat zij graag constructief wil meewerken.
- Het Grondwettelijk Hof heeft intussen al heel wat bepalingen van het nieuwe *afstammingsrecht* vernietigd en er zijn nog verschillende prejudiciële vragen hangende. Zodra deze procedures beslecht zijn en het informatieverlag rond meouderschap van de Senaat is afgewerkt (*Parl.St.* Senaat, nr. 6-98), wil de minister verdere concrete stappen zetten in de hervorming van het afstammingsrecht. Hierbij wil hij een evenwicht creëren tussen het sociaal en het biologisch ouderschap. Daarnaast wil de minister de strijd aanbinden met schijnerkenningen. Hieronder verstaat men de erkenning van een kind louter en alleen om een verblijfsrechtelijk voordeel te verkrijgen. Door de strijd tegen schijnhuwelijken en schijnwettelijke samenwoningen te versterken¹, verplaatsen de misbruiken zich naar de schijnerkenningen.
- **Objectivering onderhoudsbijdragen:** Enerzijds werd de Commissie voor Onderhoudsbijdragen intussen opgericht. Deze commissie moet de berekening van het bedrag van de onderhoudsbijdrage van ouders voor hun kinderen objectiveren en uniformiseren. Deze commissie zal een actieplan opstellen dat in de eerste helft van 2016 zal worden opgeleverd. Bijzondere aandacht gaat uit naar de problematiek van onderhoudsplichtigen die zichzelf doelbewust onvermogend maken. Anderzijds wil de minister de bevoegdheden van de familierechtbank versterken om in een procedure tot vaststelling van de onderhoudsuitkering de inkomsten van de betrokkenen te achterhalen. Hierdoor moet men niet langer automatisch bij tussenvonnissen een onderzoek naar de inkomsten bevelen.
 - De OVB heeft één effectief lid (Mr. Eddy Boydens) en één plaatsvervanger (Mr. Francine Dans) afgevaardigd naar deze commissie (resp. voorzitter en lid van de OVB-commissie familierecht). Bestuurder Gracy Saerens maakt tevens als schuldbemiddelaar deel uit van deze commissie.

¹ Door de Wet van 2 juni 2013 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, de wet van 31 december 1851 met betrekking tot de consulaten en de consulaire rechtsmacht, het Strafwetboek, het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, met het oog op de strijd tegen de schijnhuwelijken en de schijnwettelijke samenwoningen, *BS* 23 september 2015.

- **Sociaal ouderschap:** Onderzocht zal worden welke persoonlijke en vermogensrechtelijk (m.n. erfrechtelijke) gevolgen kunnen worden gehecht aan de band tussen een persoon die betrokken is of was bij de opvoeding en het onderhoud van het kind en dit kind. Hierbij wil men niet raken aan de afstamming en primaire verantwoordelijkheid van de juridische ouders van het kind.
- In de toekomst zal ook in het interne **adoptierecht** - op vraag van de gemeenschappen - een voorafgaand geschiktheidsvonnis vereist zijn, naar analogie met de interlandelijke adoptie.
- De minister wil nieuwe regelgeving uitwerken met betrekking tot de naamgeving en de registratie van **levenloos geboren kinderen**. Voortaan zullen de ouders hun dood geboren kind niet enkel een voornaam, maar ook een familienaam kunnen geven. Op basis van de reeds neergelegde wetsvoorstellen hierover, zal het debat in het parlement worden aangevat.
- De huidige wetgeving rond **transgenders** zal aangepast worden aan de internationale mensenrechtenverplichtingen.
- De **burgerlijke stand**:
 - Informatisering: De minister wil de digitalisering van de burgerlijke stand doorvoeren tijdens deze legislatuur. Met het oog daarop werden reeds uniforme modellen van akten opgemaakt.
 - Herinrichting van de vaste commissie voor de burgerlijke stand: Hierdoor wil de minister het hoofd bieden aan alle vraagstukken waartoe de nieuwe wetgeving en ontwikkelingen die betrekking hebben op de burgerlijke stand, aanleiding geven. De samenstelling en werking van deze commissie wordt gemoderniseerd en logistiek ondersteund, zodat deze commissie meer slagkracht heeft.
- Door de vele wetswijzigingen geeft het **Wetboek Belgische Nationaliteit** in de praktijk vaak aanleiding tot onduidelijkheden en verschillende toepassingen. De minister wil dit verhelpen.
- De minister werkte een wetsontwerp uit om een snelle en effectieve uitvoering van de maatregelen getroffen in het kader van **kinderontvoering** te bekomen.
- Bijsturing en uitwerking van recente wetgeving:
 - De nieuw opgerichte **familierechtbanken**: De minister evalueert de werking van deze nieuwe rechtbanken, maar voor een eerste conclusie is het nog te vroeg. Daarnaast wil de minister een aantal verbeteringen aanbrengen om de procesmatige werking van de familierechtbanken te optimaliseren.
 - Ook de OVB heeft in haar schriftelijk advies van 26 februari 2015 aangedrongen op een uniformisering van de werkwijzen bij de verschillende familierechtbanken. De advocatuur ondervindt hier in de praktijk veel hinder van.
 - Met betrekking tot de nieuwe wet op de **onbekwaamheidsstatuten** werden al enkele uitvoeringsbesluiten genomen. Intussen gaf de wetgever de vrederechters

ook meer tijd om oude dossiers te updaten.² Suggesties vanuit de praktijk om de werking te verbeteren zullen worden onderzocht en nadien mogelijk in een wetgevend initiatief worden opgenomen.

- De OVB zit mee aan de tafel voor de uitwerking van het KB over de kosten en erelonen van de bewindvoerders.
- De OVB werkt ook mee aan het KB met een lijst met gezondheidstoestanden.
- Daarnaast wil de minister nog een KB uitwerken dat de uitoefening van de functie van bewindvoerder afhankelijk zal maken van bepaalde voorwaarden. Ook daaraan wil de OVB haar medewerking verlenen.
- **Naamgeving:** de nieuwe wet op de dubbele familienaam zorgt vaak voor grensoverschrijdende problemen waarvoor het wetboek IPR geen oplossing biedt. De minister wil het WIPR daarom aanpassen. Bovendien wil hij de wet van 15 mei 1987 over de namen en voornamen moderniseren om tergende en herhaalde verzoeken te vermijden en de procedure te vereenvoudigen.

Andere plannen van de minister met betrekking tot het burgerlijk recht:

- Bij overlijden van de huurder wil de minister de procedure tot **terugvordering door de verhuurder** van zijn eigen goed versnellen.
- Ouders van **gehandicapte kinderen** moeten in de toekomst een vermogensrechtelijke regeling op maat van hun kind uitwerken. De minister denkt daarbij aan constructies waarbij het kind dat niet in staat is om zelf zijn goederen te beheren, het genot heeft van zijn goederen terwijl deze beheerd worden door een vertrouwenspersoon die de ouders aanduiden.
- **Koop van roerende goederen:** vereenvoudiging en uniformisering.
- De minister wil het **beheer van mede-eigendommen** en de daaraan verbonden kosten onder de loep nemen. Daartoe zal hij nagaan welke de gevolgen zijn van de recente wetwijzigingen en, indien nodig, aanpassingen doorvoeren.
- **Slachtoffers van massaschade** moeten op een eenvoudige manier toegang hebben tot justitie.
- Betere bescherming van minderjarigen bij **kansspelen** om gokverslaving en criminaliteit tegen te gaan. Via een gentlemen's agreement met de sector wil de minister de publiciteit voor kansspelen inperken.

² Wet 10 augustus 2015 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid, BS 26 augustus 2015.

7. Economisch recht

Ook voor het economisch recht houdt de minister vast aan de hervormingen die hij vorig jaar reeds aankondigde in zijn beleidsplan en nadien uitwerkte in zijn Justitieplan.

De minister beoogt een **moderner, eenvoudiger en meer coherent vennootschaps- en verenigingsrecht**. Bij die grondige hervorming wil hij zich baseren op de voorbeelden van de buurlanden en zal hij een nota van het Belgisch Centrum voor Vennootschapsrecht als vertrekpunt nemen. Doel is te komen tot efficiënte juridische instrumenten voor ondernemingen en verenigingen en België aantrekkelijker te maken voor investeringen. De hervorming zal steunen op drie pijlers:

- de afschaffing van het onderscheid tussen burgerlijke en handelsvennootschappen
- de incorporatie van het verenigingsrecht in het wetboek van vennootschappen
- de beperking van het aantal vennootschapsvormen tot vier: de maatschap, de BVBA, de CVBA en de NV.

Daarnaast wil de minister het **insolventierecht** moderniseren en harmoniseren. Hij geeft aan dat zowel de huidige faillissementswet als de wet continuïteit ondernemingen op bepaalde vlakken niet langer verzoenbaar zijn met de evolutie van het recht en de maatschappij, onder meer wat betreft de regels rond verschoonbaarheid en borgstellingen. Daarnaast moet ook de nieuwe Europese Insolventieverordening worden ingebed en moet de informatisering van de insolventieprocedures prioritair worden uitgewerkt.

Inzake **ondernemingsrecht** zet de minister een **fundamentele aanpassing van het Wetboek van Economisch Recht** voorop. Een technische werkgroep is momenteel bezig met de uitwerking van een aantal grote lijnen. Het betreft:

- de verdere integratie van het Wetboek van Koophandel in het Wetboek van Economisch Recht
- het hanteren van een uniform ondernemersbegrip in de volledige economische wetgeving
- de oprichting van een ondernemingsrechtbank die kennis zou kunnen nemen van alle ondernemingsgerelateerde geschillen
- de invoering van de wettelijke schuldvergelijking
- de uitbreiding van het gebruik van een derdenrekening naar iedere onderneming die een voorschot ontvangt van zijn klanten
- de uitbreiding van de toegang tot het centraal bankregister in het kader van beslag naar iedere schuldeiser
- de integratie van de faillissementsberichten en de collectieve schuldenregelingen in het publiek toegankelijk deel van het centraal beslagregister.

De volgende maanden zal moeten blijken welke van deze ideeën politiek haalbaar zijn.

Tot slot bepleit de minister de **oprichting van een Marktenhof in het hof van beroep te Brussel**. In de praktijk zal het gaan om meerdere kamers voor marktzaken, waaraan onder meer een aantal raadsheren exclusief zullen worden toegewezen en die zullen worden gerekruteerd op basis van hun deskundigheid inzake financieel en marktrecht.

